

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian hallitus

PL 472, 40101 Jyväskylä

Hallituksen puheenjohtaja Tom Nevanpää, tom.nevanpaa@gradia.fi, tom.nevanpaa@jyvaskyla.fi
info@gradia.fi

Ilmoitus sopimusrikkomuksista koskien kuntayhtymän perussopimusta ja järjestämissopimusta

1. Asian tausta ja rikatut sopimukset

Jämsän kaupunki on yksi Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian (jäljempänä ”Gradia” tai ”kuntayhtymä”) jäsenkunnista. Jämsässä koulutus on järjestetty Gradia Jämsä-nimisellä tulosalueella. Kuntayhtymä on järjestänyt Jämsässä laboratorioalan, metsäalan ja puutarha-alan ammatillista koulutusta sekä Jämsässä ja Jyväskylässä matkailualan, sähkö ja ICT-alan, sosiaali- ja terveysalan, ravintola- ja catering-alan, kasvatust- ja ohjausalan sekä liiketoiminta-alan ammatillista koulutusta. Näiden paikkakuntien lisäksi logistiikka- ja autoalan koulutusta on järjestetty myös Lievestuoreella. Jämsän kampuksella sijaitsee myös Gradia-ravintola.

Kuntayhtymän perussopimuksessa on sovittu kuntayhtymää koskevista asioista, kuten sen tehtävistä ja toimielimistä. Kuntayhtymän verkkosivuilta löytyvä perussopimus on hyväksytty kuntayhtymän valtuustossa 20.2.2020 ja se on voimassa 1.3.2020 alkaen (jäljempänä ”perussopimus”).

Kuntayhtymän toiminnasta on sovittu jäsenkuntien ja -kuntayhtymien välillä 18.6.2008 allekirjoitetussa järjestämissopimuksessa (jäljempänä ”järjestämissopimus”). Järjestämissopimus on tullut voimaan 1.1.2009.

Kuntayhtymän hallitus on kokouksessaan 24.11.2022 tehnyt päätöksiä, jotka rikkovat perussopimusta ja järjestämissopimusta. Päätöksissä päätettiin kuntayhtymän yhteistoimintaneuvottelutuloksen vahvistamisesta ja siihen perustuvista muista toimenpiteistä (hallitus 126–130 §, 24.11.2022). Jämsän kaupunki vaatii toisella prosessilla oikaisua kyseisiin päätöksiin. Tällä kirjelmällä Jämsän kaupunki ilmoittaa kuntayhtymälle sopimusrikkomuksista ja esittää niihin perustuvia vaatimuksia.

Sopimusten sitovuuden periaate tarkoittaa sitä, että sopimus sitoo sen tehneitä osapuolia sellaisena kuin osapuolet keskenään ovat sopineet. Kuntayhtymä toimii perus- ja järjestämissopimusten vastaisesti, jos hallituksen päätökset pidetään voimassa ja täytäntöönpannaan, koska kuntayhtymän toiminta ei vastaa sovittua.

2. Perussopimus

Kuntayhtymän perussopimuksen kohdan 3 § mukaan:

Kuntayhtymän tehtävänä on järjestää jäsenkuntiensa puolesta ammatillisen koulutuksen lainsäädännön mukaista koulutusta sekä siihen liittyvää kehittämistä, tutkimusta ja palvelua.

Koulutuksen tehtävänä on vastata osaltaan maakunnallisesta ja seudullisesta kehittämisestä.

Kuntayhtymän hallituksen päätöksen 128 § liitteen nro 7 sekä yhteistoimintaneuvotteluiden pöytäkirjan 31.10.2022 liitteen 2 (Gradian ammatillinen koulutus - esitettävät toimenpiteet) mukaan Jämsässä järjestettävät laboratorioalan sekä ravintola- ja matkailualan koulutukset päättyvät nykyisten opiskelijoiden valmistuttua. Laboratorioalan sekä ravintola- ja matkailualan koulutusten päättyminen on perussopimuksessa kuntayhtymälle määriteltyjen tehtävien vastaista, koska se ei vastaa Jämsän alueen kehittämistä ja sen tarpeita. Tähän liittyviä perusteita, jotka ilmenevät Jämsän matkailun johdoryhmän (liite 1), Jämsän nuorisovaltuuston (liite 2) sekä Jämsän elinvoimaneuvottelukunnan (liite 3) lausunnoista, ei ole tarkoituksenmukaista toistaa tässä, vaan niihin tyydytään ainoastaan viittaamaan. Jämsän kaupunki on toimittanut lausunnot kuntayhtymän hallituksen käyttöön ennen päätöksentekoa.

Laboratoriokoulutuksen osalta todettakoon, että Jämsän seudun kehittämistarpeet edellyttävät kyseisen koulutuksen järjestämistä myös jatkossa. Jämsän oppilaitos on tehnyt pitkään koulutusalan sisällöllistä kehittämistyötä ja suhdetyötä valtakunnallisesti työntantajien kanssa.

Oppilaitoksen systemaattisten toimenpiteiden johdosta oppilaitos on saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä 18.10.2022 laboratorio- ja mittaustekniikan ammattitutkintoluvat (liite 4). Kuntayhtymä on lupia hakiessaan katsonut, että koulutus vastaa työelämän tarpeisiin, eläköitymisen kiihtymisen ongelmaan sekä tarpeeseen laajentaa osaamista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on päätöksessään todennut, että laboratorio- ja mittausalan ammattitutkinnon järjestämiselle on alueellista koulutustarvetta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on katsonut, että kyseisen ammattitutkinnon järjestämisluvan myöntäminen on tarpeellista ottaen huomioon alueellinen osaamistarve ja nykyinen koulutuksen tarjonta. Koulutuksen järjestäjän ensisijaisella toiminta-alueella ei kenelläkään muulla koulutuksen järjestäjällä ole kyseessä olevaa tutkintoa, joten opetus- ja kulttuuriministeriön mukaan tutkinnon myöntäminen oli perusteltua koulutustarpeeseen vastaamiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö on todennut, että hakemuksessa esitetyn tut-

kinnon koulutustarpeeseen ei voida vastata hakijan ensisijaisen toiminta-alueen nykyisillä järjestämisluvilla. Uuden laboratorio- ja mittausalan ammattitutkinnon järjestämisluvan myöntämisen katsottiin siksi olevan tarkoituksenmukaista.

Oppilaitos on arvioinut, että ammattitutkinto-opiskelijoita olisi elokuussa 2023 arviolta 15–20. Koulutuslalla on valtakunnallista merkittävyyttä.

Koulutuksella on tarve vastata niin alueella toimivien työnantajien kuin kaikkia koskevan ympäristön tavoitteisiin. Kehittämistarpeet sitoutuvat tiiviisti valtakunnallisesti ja globaalisti seurattuihin tavoitteisiin vihreästä siirtymästä ja tuotekehityksestä. Jämsän kaupungin alueella toimiva Kaipola Green Port Oy neuvottelee tällä hetkellä useiden yritysten kanssa sijoittumisesta tehdasalueelle. Yritykset, joiden kanssa asiasta neuvotellaan, edustavat bio- ja kiertotalouden alaa. Yksi ratkaisevista kysymyksistä sijoittumisen näkökulmasta on osaavan työvoiman saatavuus alueella. Opiskelu sitouttaa opiskelijoita muun muassa työssäoppimisjaksojen aikana. Jos koulutuslalla lakkautetaan, painopiste työvoimatarpeeseen vastaamisesta siirtyy aiempaa enemmän maakunnan ulkopuolelle.

Esimerkiksi Tikka-hankkeessa tullaan selvittämään suljetun paperitehtaan hyödynnettävyys vihreän siirtymän TKI-konseptien testaamiseen, pilotointiin ja demonstrointiin. Selvityksen jälkeen TKI-konsepteja on tarkoitus myös toteuttaa, mikä edellyttää osaavan työvoiman saatavuutta alueella.

Jämsän Hallissa toimiva Patria tulee rekrytoimaan lähivuosien aikana F-35-projektiin ja muuhun toimintaansa yli 100 ammattiosaajaa. Tarvittava osaaminen on laaja-alaista, ja työnantaja järjestää tarvittavaa täydennyskoulutusta. Patria on neuvotellut Gradia Jämsän kanssa osaajien kouluttamisesta Patrian työvoimatarpeisiin. Sopiva peruskoulutus Patrian tehtäviin voi olla mittaustekniikan ammattitutkinto.

Kemian teollisuuteen (entsyymien valmistukseen) erikoistunut globaalin IFF-konsernin tytäryhtiön Genencor International Oy:n tuotantolaitos työllistää 80 henkilöä Jämsänkoskella. Konsernilla on hyvät kasvunäkymät. Yritys on investoimassa alueelle, ja kasvua tavoitellaan tuotannon sekä henkilöstön suhteen. Genencor International Oy:n työntekijöistä moni on pitkäaikaisia, ja tulevat eläköitymiset edellyttävät korvaavan työvoiman palkkaamista. Yhteistyö Gradia Jämsän laboratorioalan kanssa on laajaa kattaen muun muassa opinnäytetyöt, harjoittelut, kesäsijaisuudet ja määräaikaiset työsuhteet. Genencor International Oy tulee tarvitsemaan myös jatkossa tiivistä yhteistyötä laboratorioalan koulutuksenjärjestäjään.

Jämsässä on tällä hetkellä käynnissä kyseiselle koulutukselle toimitilojen uudistamistyöt koulutusalan tarpeisiin vastaamiseksi. Jämsän kaupungin käsityksen mukaan muutostyöt on käynnistetty loppukevällä 2022, ja ne ovat loppusuoralla. Hallituksen päätösten seurauksena oletettavasti työt keskeytyvät tai tältä osin on olemassa muita suunnitelmia, jotka eivät käy päätöksistä ilmi. Laitteiden hankinnat on saadun tiedon mukaan jo jäädytetty. Muutostöistä johtuen koulutusosalalla on tänä syksynä 30 perustutkinto-opiskelijaa. Tavanomainen määrä on ollut noin 40. Kaikki opiskelijat ovat aikuisikäisiä, valtaosa opiskelijoista otetaan omaehtoiseen haun kautta, ja opiskelijaksi hakeutuminen tapahtuu laajalta alueelta.

Myös matkailukoulutusalan osalta todettakoon, että Jämsän seudun kehittämistarpeet edellyttävät matkailualan koulutuksen järjestämistä tulevaisuudessakin. Jämsän kaupungin alueella toimii eteläisen Suomen merkittävin matkailukeskus, jonka toiminta on ympärivuotista ja kansainvälistä.

Tilastokeskuksen mukaan Jämsän seudulla matkailutulo oli vuonna 2019 noin 45 miljoonaa euroa ja välillisesti noin 55 miljoonaa euroa. Tilastopalvelu Rudolfin / Visit Finlandin tietojen nojalla Jämsän matkailun ohjelmapalveluiden osuus liikevaihdosta (21,1 %) on merkittävä verrattuna Suomen mediaaniin (7,6 %). Himos-Jämsän yöpymiset muodostivat viime vuonna 41 % osuuden Jyväskylän ja Jämsän yhteenlasketusta rekisteröityneistä yöpymisistä. Todellisuudessa yöpymisten osuus on Jämsän seudulla arviolta noin 50 % kaikista yöpymistä johtuen vahvasta mökkimajoituksesta, joka ei ole tilastoinnin piirissä. Visitoryn matkailutilastojen mukaan tammi-syyskuussa 2022 Jyväskylän rekisteröityjen majoitusten määrä oli 371 000, kun taas Himos-Jämsän vastaava luku oli 235 000.

Himos-Jämsän matkailun kasvu edellyttää tulevina vuosina osaavaa työvoimaa. Kehittyvä matkailukoulutus tarjoaa työvoimapotentiaalia ja monipuolista osaamista ja on olennaista alueen rakennemuutoksessa. Esimerkiksi Gradian luontoliikuntaohjaajakoulutus on tukenut alan työvoiman saantia. Koulutuksen osalta tulee ottaa huomioon laaja aluetalouden kuva tällä hetkellä ja pitkällä tähtäimellä sekä kehittää koulutusta yritysten ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Ei ole kannattavaa lakkauttaa koronapandemiasta nousevaa koulutuksen alaa matkailupaikkakunnalla. Se heikentäisi kyseisen alan koulutuksen kiinnostavuutta, työssäoppimista ja kehitystä.

Jämsän kaupunkia on kohdannut äkillinen rakennemuutos syksyllä 2020. Rakennemuutoksen hillintään ja hoitamiseen liittyvässä työssä koulutusmahdollisuuksilla ja koulutuksen saatavuudella on erityisen keskeinen rooli, joka on laajasti tunnistettu myös ministeriöiden keskuudessa. Jämsän kaupunki on saanut ja sille on kohdennettu

merkittävää rahoitusta niin uudistuvan teollisuuden kuin matkailuelinkeinojenkin rahoittamiseen. Gradian koulutusleikkaukset syövät pohjaa myös ministeriöiden ja alueellisten toimijoiden työltä sekä aluetaloudelta rakennemuutoksen hallinnassa.

Tältä osin viitataan myös kuntayhtymän hallitukselle aiemmin hallituksen kokousta 24.11.2022 varten toimitetuissa Jämsän matkailun johtoryhmän (17.11.2022), Jämsän nuorisovaltuuston (23.11.2022) sekä Jämsän elinvoimaneuvottelukunnan (10.11.2022) lausunnoissa esitettyyn. Viitatus lausunnot tukevat näkemystä siitä, että hallituksen toimenpiteet ovat ristiriidassa perussopimuksen mukaisen maakunnallisen ja seudullisen kehittämisen kanssa.

3. Järjestämissopimus

Järjestämissopimuksen kohdan 5 (s. 3) mukaan:

Jämsän seudun koulutus järjestetään Jämsän ammattiopisto-nimisessä oppilaitoksessa joka sisältää Jämsän seudun koulutuskeskuksen nimellä tunnetun ja sen pohjalta kehittyvän kokonaisuuden. Jämsän ammattiopisto muodostaa yhdistetyn Jyväskylän koulutuskuntayhtymän hallinnossa ja talouden pidossa oman tulosalueen.

Järjestämissopimuksen nojalla siis Jämsän seudun koulutus järjestetään Jämsän ammattiopisto -nimisessä oppilaitoksessa ja Jämsän ammattiopisto muodostaa oman tulosalueen. Jos Jämsän seudun koulutusta ei enää järjestetä Jämsän ammattiopisto -nimisessä oppilaitoksessa ja/tai tulosalue lakkautetaan, kyse on järjestämissopimuksen rikkomuksesta.

Järjestämissopimuksen kohdan 6 (s. 3) mukaan:

Ammattiopistojen välisessä työnjaossa otetaan huomioon seutukuntien koulutukselliset ja elinkeinoelämän vahvuudet ja kehittämistarpeet. Mikäli toiminnan volyymit tai sisällöt muuttuvat opetuksen kansallisen ohjauksen johdosta, yhdistetty Jyväskylän koulutuskuntayhtymä kohdentaa muutoksista johtuvat toimenpiteet molemmille ammattiopistoille yhdenvertaisin periaattein ja ottaa huomioon ammattiopistoille asetetut tavoitteet.

Järjestämissopimuksen vastaisesti seutukuntien koulutuksellisia ja elinkeinoelämän vahvuuksia ja koulutustarpeita tai ammattiopistoille asetettuja tavoitteita ei ole riittävästi otettu huomioon päätöksenteossa, koska nämä vahvuudet, koulutustarpeet ja ta-

voitteet puoltavat vahvasti muun sisältöisiä päätöksiä. Edellä on selvitetty Jämsän alueen kehittämistarpeita. Koska näitä seikkoja ei oteta riittävästi huomioon, kyse on järjestämissopimuksen rikkomisesta.

Päätöksiä on perusteltu muun muassa opetuksen kansallisilla muutoksilla (esim. ammattikoulujen rahoituksen muutokset). Päätöksenteon perustana olleet selvitykset ovat olleet puutteelliset siltä osin kuin kyse on toimenpiteiden kohdentumisesta eri tulosalueisiin. Niistä selvityksistä, joihin hallituksen jäsenet pystyivät asianmukaisesti perehtymään, ei ilmene laskelmia siitä, miten toimenpiteet kohdentuvat eri tulosalueisiin. Siten hallitus ei ole voinut arvioida toimenpiteiden kohdentumista yhdenvertaisin periaattein molemmille ammattiotistoille järjestämissopimuksen mukaisesti. Jos haitalliset seuraukset kohdistuvat merkittävästi Jämsälle, järjestämissopimuksen mukaista yhdenvertaisuuden periaatetta rikotaan.

Järjestämissopimuksessa ei ole sovittu mitään sopimuksen muuttamisesta, joten sopimuksen yksipuolista muuttamista ei voida perustella millään sopimuksen ehdolla. Sopimuksen voimassaoloa ei ole esimerkiksi sidottu kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetun lain (169/2007) säädösten voimassaoloon tai ammattiotiston rahoitukseen. Sopimuksen sitovuutta tai voimassaoloa ei muuta se, että sopimus on syntynyt kyseisen lainsäädännön seurauksena tai että sopimuksessa viitataan kyseiseen lainsäädäntöön.

Sopimuksen muuttamiseen sovelletaan yleisiä sopimusoikeudellisia periaatteita, joiden mukaan sopimuksen yksipuolinen muuttaminen ei ole sallittua. Kuntayhtymä on siis velvollinen noudattamaan sopimusta sellaisena kuin se on osapuolten välillä sovittu.

Todettakoon, että kuntayhtymän hallitus on lisäksi ylittänyt toimivaltansa toimimalla vastoin kuntayhtymän valtuuston hyväksymää järjestämissopimusta. Kuntayhtymässä ylintä päätäntävaltaa käyttää valtuusto, jonka päätöksiä ja linjauksia muiden toimielinten, kuten hallituksen, on noudatettava. Valtuusto on hyväksymällä järjestämissopimuksen linjannut, että kuntayhtymässä on toimittava sen mukaisesti. Valtuusto ei ole tehnyt minkäänlaista päätöstä, jonka perusteella hallituksella olisi oikeus poiketa järjestämissopimuksessa sovitusta ja valtuuston linjauksesta. Koska edellä selvitetysti hallituksen päätökset ovat järjestämissopimuksen vastaisia, hallitus on ylittänyt toimivaltansa.

4. Lojaliteettivelvollisuuden rikkominen

Yleisten sopimusoikeudellisten periaatteiden mukaan sopimuksen osapuolilla on lojaliteettivelvollisuus, jolla tarkoitetaan osapuolten velvollisuutta ottaa kohtuullisissa mää-

rin toiminnassaan huomioon toisen osapuolen etu. Lojaliteettivelvollisuus korostuu erityisesti pitkäkestoisissa sopimuksissa ja sopimuksissa, jotka perustuvat osapuolten yhteistyöhön. Lojaliteettivelvollisuuteen sisältyy myös tiedonantovelvollisuus sopimusajankana.

Kuntayhtymän perussopimuksesta sekä järjestämissopimuksesta kumpuaa kuntayhtymän velvollisuus ottaa Jämsän kaupungin etu huomioon toiminnassaan. Kyse on pitkäkestoisesta, useiden vuosien pituisesta sopimuksesta, jossa osapuolten välinen yhteistyö ja luottamus ovat avainasemassa. Siten osapuolten välinen lojaliteettivelvollisuus on erityisen korostunut osapuolten välisessä suhteessa.

Kuntayhtymä on toiminut täysin lojaliteettivelvollisuutensa vastaisesti tehdessään hallituksen päätökset. Kuntayhtymä ei ole edes kiinnittänyt huomiota toimintansa Jämsän kaupungin etujen vastaisuuteen, saati pyrkinyt toimimaan niiden mukaisesti.

Kuntayhtymä ei ole myöskään riittävällä tavalla antanut Jämsän kaupungille tietoa kuntayhtymän Jämsän kaupungin kannalta haitallisten toimien ja päätöksenteon etenemisestä. Kuntayhtymä ei ole antanut Jämsän kaupungille tarvittavia aineistoja päätöksenteon kohteena olevien asioiden selvittämiseen ja arviointiin, koska kuntayhtymä on seuraavassa selvitetyksi perusteettomasti salannut yhteistoimintaneuvottelujen neuvottelumateriaalit.

Kuntayhtymän hallituksen kokouksen esityslistalla todetaan yhteistoimintaneuvottelujen neuvottelumateriaaleista, että ne ovat julkisia vasta hallituksen tekemän päätöksen jälkeen (s. 6–9). Päätöksenteon perusteeksi tarkoitetut neuvotteluasiakirjat on pidetty salaisina lain vastaisesti. Pelkkä neuvotteluesitys päätöksenteon perustaksi ei riitä, vaan neuvottelujen materiaaliset sisällöt ja lopputulokset olisi pitänyt toimittaa hallituksen kokouksen esityslistan mukana, jotta asiaa olisi voitu tosiasiallisesti arvioida. Tiedossa ei ole ollut esimerkiksi se, onko neuvottelutulos ollut yksimielinen vai erimielinen. Jämsän kaupunki teki asiakirjoista viralliset tietopyynnöt 21.11.2022 ja 22.11.2022.

Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) 17 §:n mukaan yhteistoimintamenettelyssä käsiteltävien ja sen johdosta laadittujen asiakirjojen julkisuudesta sekä yhteistoimintamenettelyyn osallistuvien työnantajan edustajan, työntekijän ja henkilöstön edustajan vaitiolovelvollisuudesta on voimassa, mitä viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999, jäljempänä ”julkisuuslaki”) säädetään. Julkisuuslain 6 §:n 1 momentin 2 ja 6 kohtien nojalla muun muassa esitys, ehdotus, aloite ja ilmoitus liiteasiakirjoineen sekä pöytäkirja tulee julkiseksi, kun se on allekirjoitettu tai sitä vastaavalla tavalla varmennettu. Kyseistä 2 kohtaa sovelletaan yhteistoimintaneuvotteluja koskevaan työnantajan neuvotteluesitykseen. Kyseistä 6 kohtaa taas sovelletaan yhteistoimintaneuvottelujen

pöytäkirjaan liitteineen. Neuvottelutuloksen yksi- tai erimielisyys ei vaikuta sen julkisuuteen. Siten yhteistoimintaneuvottelujen kaikki neuvotteluasiakirjat ovat tulleet sitä mukaa julkisiksi, kun kukin neuvottelu on päätynyt ja sen pöytäkirja on allekirjoitettu.

Vaikka kuntayhtymä olisi tulkinnut neuvotteluasiakirjat virheellisesti salassa pidettäväksi, sen olisi pitänyt antaa niistä tieto hallituksen jäsenille. Kuntalain 83 §:n mukaan luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisina ja jotka julkisuuslain 6 ja 7 §:n mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevasta säännöksistä muuta johdu. Säännös varmistaa luottamushenkilön oikeuden saada toimensa hoitamisessa tarpeelliset tiedot, jotta päätösharkinta voidaan tehdä luotettavasti. Koska myös kuntayhtymään sovelletaan kuntalain 64 §:n nojalla luottamushenkilöitä koskevia säännöksiä, kuntayhtymän hallituksen jäsenet ovat kuntalain 69 §:n nojalla luottamushenkilöitä. Neuvotteluasiakirjat olivat tarpeellisia hallituksen päätöstä tehtäessä. Siten hallituksen jäsenillä olisi ollut oikeus saada tietoonsa neuvotteluasiakirjat, vaikka ne eivät olisi vielä olleet julkisia.

Vaikka kuntayhtymä olisi virheellisesti tulkinnut, että neuvotteluasiakirjat eivät olisi olleet vielä julkisia, kuntayhtymän olisi pitänyt antaa tieto asiakirjoista julkisuuslain 9 §:n 2 momentin nojalla. Sen mukaan tiedon antaminen asiakirjasta, joka 6 ja 7 §:n mukaan ei ole vielä julkinen, on viranomaisen harkinnassa. Harkinnassa on otettava huomioon, mitä 17 §:ssä säädetään. Julkisuuslain 17 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on tämän lain mukaisia päätöksiä tehdessään ja muutoinkin tehtäviään hoitaessaan velvollinen huolehtimaan siitä, että tietojen saamista viranomaisen toiminnasta ei lain 1 ja 3 § huomioon ottaen rajoiteta ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista ja että tiedon pyytäjiä kohdellaan tasapuolisesti. Julkisuuslain 3 §:n mukaan tässä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

Viimeistään julkisuuslain 9 §:n nojalla asiaa harkiten kuntayhtymän olisi pitänyt todeta, että neuvotteluasiakirjoista olisi voitu antaa tieto. Kuntayhtymän hallintosäännön 127 §:n mukaisesti neuvotteluasiakirjat olisi voitu toimittaa jo esityslistan mukana ja esityslistan liitteisiin olisi voitu tehdä merkintä salassapidosta.

Edellä esitetyin perustein kuntayhtymä on toiminut lojaliteettivelvollisuutensa vastaisesti jättäessään päätöksenteossaan ottamatta huomioon sopimuskumppaninsa Jämsän kaupungin edun ja jättämällä tiedottamatta sopimuskumppaniaan sen sitä kohtaan haitallisista toimenpiteistä.

5. Vaatimukset sopimusrikkomuksen johdosta

Edellä esitetysti hallituksen kokouksessaan 24.11.2022 tekemät päätökset rikkovat perus- ja järjestämissopimuksia, joita kuntayhtymä on velvollinen noudattamaan.

Jämsän kaupunki vaatii ensisijaisesti, että kuntayhtymän hallitus kumoaa sopimuksia rikkovat päätökset ja korjaa toimintansa sopimusten mukaiseksi. Mikäli päätökset kumotaan ennen kuin niitä ryhdytään panemaan täytäntöön, Jämsän kaupunki on valmis harkitsemaan luopumista sopimusrikkomuksesta aiheutuvista seurauksista ja sanktioista. Jämsän kaupungin harkintaan vaikuttaa muun muassa se, miten nopeasti kuntayhtymän hallitus kumoaa päätöksensä, onko päätösten täytäntöönpanoa siihen mennessä aloitettu sekä mitä ja paljonko korvattavaa vahinkoa Jämsän kaupungille on aiheutunut.

Jämsän kaupunki vaatii toissijaisesti, että kuntayhtymä korvaa sille sopimusrikkomuksesta aiheutuneen vahingon. Perussopimuksessa tai järjestämissopimuksessa ei ole ehtoja sopimusrikkomuksen tai sen seurausten osalta. Sovellettavaksi tulevat siten yleiset sopimus- ja vahingonkorvausoikeuden periaatteet. Sopimusrikkomustilanteissa sopijapuolella on lähtökohtaisesti oikeus saada sopimuskomppaniltaan korvausta vahingoista, joita tämän sopimusrikkomuksesta on hänelle aiheutunut. Tällaista korvattavaa vahinkoa voivat olla muun muassa asian selvittelystä aiheutuneet kustannukset.

Jämsän kaupunki sopimusrikkomuksen vuoksi joutunut ryhtymään ylimääräisiin poikkeuksellisiin toimiin asian selvittämiseksi, sopimusten vastaisten päätösten kumoamiseksi ja korvausasian hoitamiseksi. Sopimusrikkomuksen selvittämistyö on selvästi rikkomuksesta aiheutunutta ylimääräistä työtä. Korkeimman oikeuden ratkaisukäytännön mukaisesti tästä aiheutuneet kustannukset ovat sellaista vahinkoa, jonka kuntayhtymä on velvollinen korvaamaan (KKO:2021:68). Todettakoon, että yksinomaan se seikka, että sopimusjärjestely olisi liittynyt Jämsän kaupungin lakisääteisiin tehtäviin, ei merkitse sitä, ettei Jämsän kaupungilla olisi oikeutta korvaukseen sille aiheutuneesta vahingosta. Vahingonkorvausta vaaditaan edellä viitattujen ylimääräisten poikkeuksellisten toimien lisäksi myös muusta vahingosta, jota Jämsän kaupungille on aiheutunut tai aiheutuu kuntayhtymän sopimuksenvastaisen toiminnan johdosta.

Jämsän kaupungille on ylimääräisestä selvitystyöstä aiheutunut kustannuksia viranhaltijoiden ja työntekijöiden selvitystyöstä sekä ulkoisesti hankitusta oikeudellisesta työstä. Ylimääräisiin toimenpiteisiin kulunutta aikaa ja sen rahallista arvoa koskevat perusteet toimitetaan kuntayhtymälle vaatimusten määrän perusteina, jos kuntayhtymä ei sitoudu korjaamaan sopimuksen vastaista toimintaansa Jämsän kaupungin ensisijaisen vaatimuksen mukaisesti.

Vahingonkorvausta vaaditaan lisättyä korkolain (633/1982) mukaisella viivästyskorkolla siitä lähtien, kun 30 päivää on kulunut päivästä, jona Jämsän kaupunki esittää vaatimuksensa sekä sellaisen korvauksen perustetta ja määrää koskevan selvityksen, jota siltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen huomioon myös kuntayhtymän mahdollisuudet hankkia selvitys (korkolain 7 §).

Jämsän kaupunki on tyrmistynyt kuntayhtymän toimista, jotka ovat räikeästi niin perus- ja järjestämissopimuksen kuin näiden sopimusten yleisen hengen ja lojaliteettiperiaatteen vastaisia. Jämsän kaupunki on valmis tarvittaessa panemaan asian vireille hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa.

Pyydämme teitä ystävällisesti ilmoittamaan kyseessä olevien päätösten kumoamisesta ja vastaamaan tähän kirjelmään osoitteeseen hanna-mari.harju@hankintajuristit.fi mahdollisimman pian ja viimeistään 22.12.2022 klo 12.00 mennessä.

Jämsän kaupunginhallituksen puolesta

Helsingissä 13.12.2022

Hanna-Mari Harju
Asianajaja

Suomen Hankintajuristit Asianajotoimisto Oy

Liitteet

Liite 1: Jämsän matkailun johtoryhmän lausunto 17.11.2022

Liite 2: Jämsän nuorisovaltuuston lausunto 23.11.2022

Liite 3: Jämsän elinvoimaneuvottelukunnan lausunto 10.11.2022

Liite 4: Ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan muutos 1.1.2023 alkaen, opetus- ja kulttuuriministeriön päätös 18.10.2022, VN/18530/2022, VN/18530/2022-OKM-7.